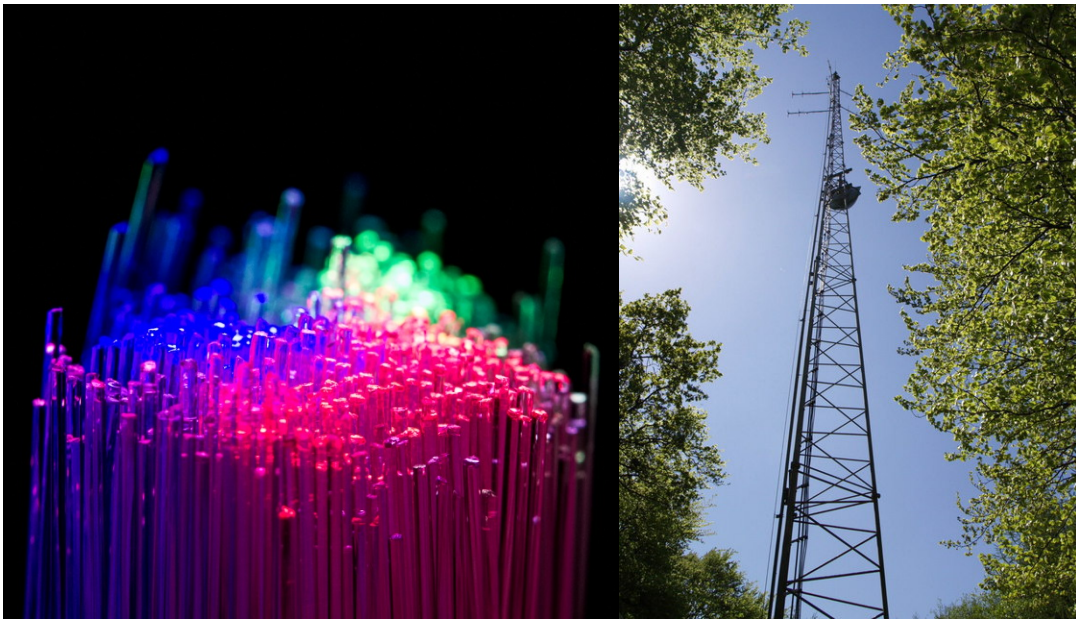

Handlingsplan till Bredbandstrategi 2.1 Västra Götalands län

Bredband där du bor, verkar och vistas

Bredbandssamordning i Västra Götaland
Hur vi når breddbandsmålen 2025?

Innehåll

1	Handlingsplan för att nå målen	3
1.1	Definition av ”tillgång till bredband”	3
1.2	Finansiering och juridik	3
2	Projektstöd för bredbandsutbyggnad	4
2.1	Landsbygdsprogrammet	4
2.2	PTS-stöd	4
2.3	Regionalt stöd	4
3	Utbyggnad av teknikneutrala och öppna fiberanslutningspunkter	6
4	Fiberutbyggnad genom fiberföreningar	7
4.1	Stödja fiberföreningsarbete på landsbygden	7
4.2	Stödja bildandet av ”fiberföreningarnas förening”	7
5	Kommunernas arbete med att underlätta för marknadens aktörer	9
6	Välfärdsbredband	11
7	Robusthet och redundans	12
8	Efterfrågeskapande aktiviteter	14
9	Behov av mer statligt stöd efter 2020	15
10	Införande av Wifi Hotspots	16
11	Mobilt bredband längs kollektivtrafikstråk	17
12	Yttäckande mobilt bredband i hela länet	18
13	Samhällsmaster	19

1 Handlingsplan för att nå målen

Denna handlingsplan är en del av Bredbandsstrategi 2.1 för Västra Götalands län och beskriver de åtgärder som föreslås för att nå de mål som har beskrivits i strategins huvuddokument. Varje åtgärds punkt avslutas med ett förslag till vem som har ansvaret för genomförandet nationellt, regionalt och lokalt. På regional nivå samordnas bredbandsarbetet via arbetsgruppen UBit (Utveckling av bredband och IT-infrastruktur) med den regionala bredbandskoordinatören som ordförande.

1.1 Definition av "tillgång till bredband"

UBit-gruppen har tidigare bestämt att definiera begreppet "tillgång till bredband" enligt den nationella bredbandsstrategins mål för 2025, det vill säga att bredbandsnätet ska finnas i närheten av ett hus för att det ska räknas som att hushållet där har tillgång till bredband. Skälet till detta är att ingen kund kan tvingas att ansluta sig till bredbandsnätet mot sin vilja. Om nätet är byggt fram till tomtgräns eller på annat sätt i närheten av huset, måste man därför säga att nätägaren har gjort vad han har kunnat för att uppfylla bredbandsmålet.

Att öka anslutningsgraden därefter har således inte främst med en ytterligare bredbandsutbyggnad att göra, utan är en fråga om att skapa tillräcklig efterfrågan och så nödvändiga eller lockande tjänster att fler väljer att ansluta sig. Det kan vara tjänster från både offentliga och privata tjänsteleverantörer.

1.2 Finansiering och juridik

Eventuella finansieringsåtaganden som krävs regionalt enligt punkterna nedan söks från infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden allt eftersom dessa aktiviteter anses behöva genomföras.

Enligt konsulterade jurister, både på VGR och på näringsdepartementet, ska alla nedan beskrivna stödåtgärder vara i enlighet med gruppundantaget GBER i EU:s statsstödsregler som i grunden styr möjligheten att ge offentligt stöd till bredbandsutbyggnad.

2 Projektstöd för bredbandsutbyggnad

2.1 Landsbygdsprogrammet

Landsbygdsprogrammet för perioden 2014-2020 har stängts för ansökningar. De projekt som har fått stöd via programmet måste vara färdiga och slutrapporterade senast 2024-11-30. Pågående projekt fram till dess hanteras av Länsstyrelsen.

Aktuell information finns på Jordbruksverkets webb, se www.jordbruksverket.se/bredband.

2.2 PTS-stöd

Mellan 2020 – 2025 finns statligt stöd från PTS att söka. Liksom det tidigare stödet från landsbygdsprogrammet går detta stöd i första hand till att ansluta hushåll och företag på landsbygden. Stödet har 2021 och 2022 varit indelat geografiskt i tre delar, Götaland, Svealand och Norrland. Stödet syftar till att bygga ut nät till närheten av hittills ej anslutna byggnader, det krävs alltså inte att byggnaden själv ansluts till nätet för att stöd ska betalas ut. Regelverket för stödet finns att läsa på <https://www.pts.se/sv/bransch/internet/bredbandsutbyggnad/bredbandsstod/>.

2.3 Regionalt stöd

Västra Götalandsregionen har tillsammans med länets kommuner ett eget stöd sedan 2011. Stödet kan gå till några olika ändamål:

1. Byggnad av stamledningar till nya anslutningspunkter för lokala bredbandsnät, se avsnitt 3 nedan.
2. Etablering av samhällsmaster i områden med dålig täckning av mobilt bredband, se avsnitt 13 nedan.
3. Anläggande av redundant bredband för bättre robusthet och säkerhet i tidigare etablerade nät, se avsnitt 7 nedan.
4. Anslutning av hushåll och företag i områden som inte byggs ut via andra stöd.

Det regionala stödet kan endast sökas av länets kommuner. Kommunen ska göra en konkurrensutsättning av stödet, så att en extern part får att bygga, äga och driva den anläggning som stödet avser. Upplägget liknar därmed en tjänstekoncession. Stödet kan endast gå till anläggningens passiva delar. Finansiering av den passiva delen av anläggningen delas mellan VGR och kommunen så att stödet för denna del uppgår till 100 %.

EU-kommissionens riktlinjer för statligt stöd för utbyggnad av bredband (2013/C25/01, men riktlinjerna är för närvarande aktuella för översyn) samt EU-kommissionens generella gruppundantag för statligt stöd (Förordning (EU) nr 2021/1237) är de regelverk som ligger till grund för såväl VGRs som de kommunala offentliga insatserna.

Regionalt ansvar: Länsstyrelsen ansvarar för Landsbygdsprogrammets hantering i Västra Götalands län. Regionen ansvarar för det regionala stödets utformning och handläggning. Länsstyrelsen,

Regionen och kommunalförbunden behöver fortsätta att stödja och underlätta för olika typer av nätägare att arbeta med bredband och att utnyttja de stöd som finns. Detta sker huvudsakligen via den regionala samrådsgruppen UBit.

Det är infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden som anslår de ekonomiska medlen för VGRs del av stödet.

Lokalt ansvar: Uppdaterade kommunala bredbandsstrategier är ett bra sätt för kommunerna att beskriva sin roll i bredbandsarbetet. Det är också bra om kommunerna har en ansvarig

tjänsteperson, en bredbandssamordnare, som kan fungera som bollplank och kontaktperson för aktörer som äger och bygger bredbandsnät i kommunen. UBit-gruppens åsikt är att bredbandssamordnaren ska vara oberoende för att kunna agera konkurrensneutralt gentemot alla bredbandsbyggare, både privata operatörer och kommunala stadsnät.

Nationellt ansvar: Regeringen har anslagit 1,5 miljarder kronor 2021 och 1,3 miljarder kronor 2022 till PTS-stödet för bredbandsutbyggnad. Vilka summor som blir aktuella 2023 – 2025 är ännu oklart, liksom om stödet då kan fördelas till alla regioner, eller bara några utvalda.

Enhetliga och långsiktiga stödregler är mycket angelägna för att säkerställa intresset från de stora marknadsaktörerna som bedriver verksamhet nationellt likväl som för att i möjligaste mån underlätta för de fiberföreningar som bedriver sin verksamhet till stora delar ideellt.

Minskar bredbandstödet efter 2022, är det stor risk att bredbandsmålen inte nås i tid och att många hushåll och företag därmed får vänta orimligt länge på möjlighet att ansluta sig till ett snabbt och framtidssäkert bredband. Se vidare om detta under kapitel 9.

3 Utbyggnad av teknikneutrala och öppna fiberanslutningspunkter

Länets lista över områden med bristande bredbandsutbyggnad har under åren uppgått till över 200 punkter. Men alla utom några enstaka av dem är numera åtgärdade med hjälp av det regionala stödet eller på grund av annan utbyggnad. I PTS-stödet 2020 - 2022 har ett av stödkriterierna använts för att prioritera byggnader som ligger runt de kvarvarande bristpunkterna, se avsnitt 2.2 ovan. Därigenom finns förutsättningar för att kunna åtgärda de punkter som fortfarande är kvar på listan.

VGR:s bredbandsstöd har genom åren skapat goda möjligheter för fiberföreningsprojekt ute i länets svåraste bredbandsområden med sämst förutsättningar att erhålla fiberutbyggnad kommersiellt.

Målet på lång sikt med att dra fram fiber till identifierade bristpunkter har varit att skapa förutsättningar för en utbyggnad av fibernätet till hushåll och företag. Som en följd av detta arbete har det visat sig att i områden på landsbygden där det har byggts fibernät, har ADSL avvecklats snabbare än i områden som inte byggts ut eftersom kundunderlaget för ADSL försvunnit där det finns fiber. Hela Telias kopparnät kommer att vara avvecklat senast 2026.

EU-reglerna som styr bredbandsstöd baseras på EU:s gruppundantagsregler GBER. Vid alla ändringar i ändamål eller regler för stödet, säkrar VGR med hjälp av sina jurister att de nya formuleringarna fortfarande stämmer överens med regelverket i GBER.

Regionalt ansvar: Västra Götalandsregionens och kommunernas stöd samt kommersiell utbyggnad har gjort att cirka 200 av 203 bristområden fått nya fiberanslutningspunkter. Nya bristpunkter kan fortfarande läggas till listan. UBit-gruppen bevakar att utbyggnad till kvarvarande punkter planeras.

Lokalt ansvar: Uppdaterade kommunala bredbandsstrategier är ett bra sätt för kommunerna att beskriva sin roll i bredbandsarbetet. Kommunerna upphandlar de nya fiberanslutningspunkterna och får stöd genom delfinansiering av VGR:s bredbandsstöd till definierade bristområden (se bilaga 3).

4 Fiberutbyggnad genom fiberföreningar

4.1 Stödja fiberföreningsarbete på landsbygden

Hushåll går samman i fiberföreningar för att bygga en lokal fiberstruktur själva. Fiberföreningar drivs med stort engagemang och finansieras huvudsakligen med egna insatser från de anslutna hushållen, av marknadens aktörer samt via olika typer av stöd.

I Västra Götalands län har det funnits mer än 300 fiberföreningar, fördelade på de flesta kommunerna. Dock är inte alltid kommun- eller länsgränser naturliga avgränsningar för fiberföreningarna utan de kan med fördel agera över sådana gränser där det är lämpligt. Via föreningarna är mer än 60 000 hushåll anslutna med fiber på landsbygden.

Ett problem som kan uppstå är att enskilda hushåll som ligger avsides eller i utkanten av en tätort kan hamna utanför både marknadens intresse och fiberföreningarnas områden. I dessa fall är det önskvärt att kommunerna går in och ”medlar” mellan olika aktörer och intressen så att så få som möjligt hamnar i kläm.

Enligt PTS bredbandskartläggning 2021 hade 85 procent av hushållen på landsbygden i Västra Götalands län fiber utbyggt i absoluta närheten. Detta är till stor del fiberföreningarnas och det regionala bredbandsstödet förtjänst.

Det startas numera inte många nya fiberföreningar. De flesta av de fiberföreningar som finns kvar jobbar nu aktivt med efteranslutningar för att öka anslutningsgraden i sina projekt.

Det som från det offentliga sidan kan göras för att underlätta för fiberföreningarnas fortsatta verksamhet är att hjälpa dem att gå från en byggande till en förvaltande organisation. Detta har pågått i form av workshops sedan hösten 2019 och är våren 2022 fortfarande en efterfrågad hjälp. Fram till årsskiftet 2021 – 2022 har över 30 sådana workshops genomförts.

4.2 Stödja bildandet av ”fiberföreningarnas förening”

På några håll har fiberföreningarna tagit initiativ till att bilda ”fiberföreningarnas förening”, en form av paraplyförening som kan tillvarata de enskilda föreningarnas intressen på ett kommunalt eller till och med delregionalt plan. Sådana paraplyföreningar har bildats i Falköping, Gullspång, Munkedal och Svenljunga kommuner. Det finns även andra nätverk mellan fiberföreningar och ibland kommuner som är bildade för att underlätta för fiberföreningarna att finnas kvar.

Västra Götalands län bör stimulera till skapandet av fler paraplyföreningar och liknande nätverk genom aktivt stödjande av sådana initiativ. Information om samarbetsmöjligheter ges bland annat vid de informationsmöten som hålls för fiberföreningarna. Det är i detta fall inte givet att kommun- eller länsgränserna är lämpliga som avgränsare av paraplyföreningarnas verksamhetsområden.

Det regionala bredbandsbolaget Netwest och andra kommersiella operatörer kan bistå och marknadsföra paraplyföreningarnas nät mot övrig marknad allteftersom fiberföreningarna har drift, underhåll och avtalsstrukturer på plats för att möta marknadens krav gällande tillgänglighet på kommersiella fibernät.

Regionalt ansvar: Länsstyrelsen ansvarar för Landsbygdsprogrammets hantering i Västra Götalands län. UBit-gruppen arbetar för att stödja bildandet av fler paraplyföreningar och andra nätverk mellan fiberföreningar.

Lokalt ansvar: Uppdaterade kommunala bredbandsstrategier är ett bra sätt för kommunerna att beskriva sin roll i bredbandsarbetet. Det är också bra om kommunerna har en ansvarig tjänsteman som kan fungera som bollplank och kontaktperson för fiberföreningar och

paraplyföreningar. Bredbandssamordnaren ska vara oberoende för att kunna agera konkurrensneutralt gentemot alla bredbandsbyggare, både privata operatörer och kommunala stadsnät.

Nationellt ansvar: Byanätsforum (www.byanatsforum.se) har en viktig roll i att stödja fiberföreningarna och paraplyföreningarna i deras arbete.

5 Kommunernas arbete med att underlätta för marknadens aktörer

Kommunerna har en viktig roll i bredbandsarbetet. Utifrån tidigare nämnd påverkan och deltagande i bredbandsutbyggnaden kan man se att några funktioner som idag redan finns på vissa håll, positivt skulle påverka bredbandsarbetet för marknadens alla parter:

1. En uppdaterad bredbandstrategi som tar hänsyn till Plan- och Bygglagens önskemål om att se elektronisk kommunikation som en tjänst av allmänt intresse precis som el, fjärrvärme, vatten och avlopp.
2. Kommunal bredbandssamordnare för att underlätta mellan kommunens olika instanser som påverkas av ett bredbandsprojekt. En kommunal bredbandssamordnare ska vara oberoende för att kunna agera konkurrensneutralt gentemot alla bredbandsbyggare, både privata operatörer och kommunala stadsnät.
3. Grävsamordningsgrupp som bjuder in alla grävande parter på marknaden för att skapa en dialog som kan underlätta och öka samgrävningen mellan dessa parter och därmed också minska antalet grävtillfällen.
4. Översyn över kommunens regelverk, rutiner och kostnader för ledningsrätt, byggnadslov, grävtillstånd, återställning mm. Denna punkt kan ha avgörande betydelse för de kommersiella aktörernas intresse och ger möjligheter att utöka det kommersiella intresset längre ut i villaområden i våra tätorter. Men den kan samtidigt vara en uppoffring för kommunen genom att eventuellt skapa kostnader och kräva resurser av kommunen internt på kort eller lång sikt.

De allra flesta av länets kommuner har en bredbandsstrategi. Några av de punkter som kan vara med i en sådan är att:

- få en bild av hur bredbandssituationen ser ut i den egna kommunen
- klargöra vilken roll kommunen bör ta i förhållande till de kommersiella bredbandsaktörerna
- ta en aktiv roll i arbetet genom att stödja fiberföreningarna i kommunen
- stödja marknadens aktörer med bättre samordning för att minska grävandet och för att säkerställa ett ökat nyttjande av befintlig kanalisation
- tillåta moderna grävtekniker som fräsning där detta fungerar
- skapa enklare rutiner för grävtillstånd
- sänka kostnaderna för kommunal service i samband med bredbandsarbeten
- öka bredbandspenetrationen och få ett verktyg för att nå bredbandsmålen 2020 och 2025

UBit-gruppen har arbetat fram en mall för kommunala bredbandsstrategier som gärna får användas när någon kommun behöver uppdatera sin strategi. Strategin finns att ladda ner från regionens webbplats på www.vgregion.se/bredband.

Kommunernas vägval när det gäller att nå de nationella och regionala bredbandsmålen varierar. En del har tecknat överenskommelser med de kommersiella aktörerna, några har egna stadsnät som bygger det mesta och några stöttar aktivt de fiberföreningar som finns. Här finns inga rätt eller fel, åtgärderna måste anpassas efter varje kommuns förutsättningar. Några kommuner har utöver detta genomgått Bredbandsforums kunskaps- och strategiprogram ”Bredbandslyftet”, för att få ett mer strategiskt angreppssätt och för att kunna utvärdera olika handlingsalternativ.

Regionalt ansvar: Arbetsgruppen UBit samlar kompetens från olika områden för att stödja kommunerna i deras arbete med att utveckla bredbandsmarknaden regionalt och lokalt. UBit-gruppens medlemmar kan också stödja de kommuner som önskar uppdatera sina bredbandsstrategier med detta.

Lokalt ansvar: Uppdaterade kommunala bredbandsstrategier är ett bra sätt för kommunerna att beskriva och kommunicera sin roll i bredbandsarbetet. Utpekade personer agerar som bredbandssamordnare. Kommunerna bör arbeta med att undanröja eventuella administrativa och tekniska hinder för marknadens arbete med bredbandsutbyggnaden.

Nationellt ansvar: Bredbandsforum har en rådgivande roll på nationell nivå. Det främsta verktyget är kansliet för de regionala bredbandskoordinatorerna.

Bredbandsforums strategiprogram för kommuner, Bredbandslyftet, (<https://bredbandsforum.se/bredbandslyftet/>) har genomförts i ca 15 kommuner, varav tre i Västra Götaland. Programmet finns dock inte längre kvar, men det underliggande materialet finns tillgängligt för de kommuner som önskar nyttja det.

6 Välfärdsbredband

Ett av de områden där bredbandsutvecklingen och en ökad användning av bredbandsbaserade tjänster inom den offentliga sektorn kommer att ha störst inverkan är vård och omsorg.

Det finns mer och mer allmänt tillgänglig information om sjukdoms- och hälsofrågor på nätet, liksom en mängd appar för mobiltelefoner som den enskilde själv kan ladda ner och använda. Det är dock viktigt att påpeka att när detta blir ett offentligt erbjudande till invånarna så är det vårdgivarna, dvs Regionen/landstinget, kommunen eller ett privat vårdbolag, som måste fatta beslut om vad det är som ska erbjudas och på vilka villkor.

Det är önskvärt att välfärdsbredband ses som generella kommunikationsmöjligheter över Internet som inte är kopplade till en viss operatör. Ovanpå denna infrastruktur kan enskilda tjänsteleverantörer marknadsföra sina specifika tjänster. Det bör noteras att IT-infrastrukturens krav på robusthet och redundans (se avsnitt 7 nedan) bör vara större i ett nät som levererar välfärdstjänster, särskilt vad gäller redundans och batteribackuper.

Regionalt ansvar: Regionen kan som vårdgivare effektivisera, höja kvaliteten och ge bättre service genom att ta tillvara gjorda erfarenheter och nyttja den senaste tekniken inom området.

Det regionala digitaliseringsrådet agerar för att främja olika digitaliseringsåtgärder i länet.

Lokalt ansvar: Kommunerna kan som vårdgivare effektivisera, höja kvaliteten och ge bättre service genom att ta tillvara gjorda erfarenheter och nyttja den senaste tekniken inom området.

Nationellt ansvar: Flera initiativ och utredningar pågår på nationell nivå inom e-hälsa som kan underlätta och förtydliga ovanstående genomförande.

7 Robusthet och redundans

Lokala nät på landsbygden bör uppmuntras att knyta ihop sig med sina angränsande nät för att minska risken för avbrott vid kabelavgrävning. I detta sammanhang är det viktigt att inte låta kommun- eller länsgränserna utgöra hinder för sådana sammankopplingar. Även inom fiberföreningsprojekten bör man inte ta några större hänsyn till sådana gränser, utan ansluta hushåll och företag på det geografiskt och nätmässigt mest effektiva sättet.

Ledningskollen (www.ledningskollen.se) är ett verktyg som gör det enkelt för vem som helst som ska gräva i marken att undvika att gräva av andras ledningar. Att registrera alla anlagda nät i Ledningskollen och att alltid göra en kontroll i systemet vid egen grävning, är ett sätt att indirekt öka nätens robusthet eftersom det väsentligt minskar risken för grävskador.

PTS risk- och sårbarhetsanalys¹ för sektorn elektronisk kommunikation beskriver att ”sektorns förmåga att motstå och hantera olika typer av händelser i huvudsak är god. PTS ser dock behov av flera åtgärder för att ytterligare stärka sektorns robusthet och säkerhet”.

Det är viktigt att återkommande se över robusthet och redundans, i både fasta och trådlösa nät. Behoven utvecklas kontinuerligt liksom den teknik som ska tillgodose dem. Det är viktigt att säkerställa att det finns ett fungerande trådlöst nät i hela länet i händelse av olyckor och andra extraordinära händelser.

Robusthet och redundans ur ett annat perspektiv är att de som gräver ner fasta bredbandsledningar bör göra detta i enlighet med branschens rekommendationer, framför allt ”Robust fiber”, (www.robustfiber.se). Detta krav ställs redan idag vid anläggning av bredband med stöd från det offentliga.

VGR har det senaste åren upplevt att antalet ansökningar till det regionala bredbandsstödet minskar. Kommunerna frågar istället om det finns möjlighet att få stöd för att koppla ihop de fiberföreningsöar som har blivit resultatet av den hittillsvarande utbyggnaden. Anledningen är att stabiliteten och säkerheten i näten skulle kunna bli bättre i de nybyggda näten, till nytta för både hushåll och företag.

Regionutvecklingsnämnden har därför beslutat att det regionala bredbandsstödet även får användas för att koppla ihop accessnät så att nätstrukturen blir robustare och därmed mer attraktiv för operatörer att hyra fiber i. Medel för denna åtgärd ska dock endast tas i bruk om det finns ekonomiskt utrymme kvar efter att andra åtgärder har vidtagits för att nå de nationella och regionala bredbandsmålen. Villkoren för detta stöd liknar villkoren för de andra stödändamålen inom det regionala stödet. Ägandet av det redundanta nätet ska konkurrensutsättas och finansieringen för åtgärden ska delas mellan VGR och den aktuella kommunen.

Regionalt ansvar: Regionen kan tillsammans med kommunerna genomföra en analys av var det finns områden som skulle gynnas av redundansstråk.

Det finns möjlighet att söka pengar från det regionala bredbandsstödet för att genomföra robusthetshöjande åtgärder i form av redundansstråk mellan lokala nät där det inte finns några andra nät som kan användas.

Lokalt ansvar: Kommunerna bör vara flexibla och i sitt samordningsarbete med varandra och med lokala nätägare försöka se till att nya nät byggs på det sätt som ger störst nytta för invånare och företag oberoende av kommungränser. Många fiberföreningar knyter redan idag ihop sig med grannkommunerna via sina nät och denna utveckling bör fortsätta.

¹ Risk och sårbarhetsanalys för sektorn elektronisk kommunikation, PTS-ER-2014:28

UBit ska verka för att kommunerna ser till att kommunalt kontrollerade ledningar och nät av alla typer är med i Ledningskollen (www.ledningskollen.se) och att de jobbar för att även andra ledningsägares nät registreras där.

Kommunerna kan söka stöd från regionen för att anlägga redundansstråk på motsvarande sätt som kommunerna idag genom konkurrensutsättningar upphandlar stamnät till bristområden.

Nationellt ansvar: PTS bör fortsätta att stödja utbyggnad av fibersträckor som ger större robusthet och redundans.

8 Efterfrågeskapande aktiviteter

UBit-gruppen siktar på att fortsätta genomföra efterfrågeskapande inspirations- och informationsmöten på landsbygden runt om i regionen. Detta kan ske i samråd med kommunerna och marknadens aktörer för att ge objektiv information om nyttan och de besparingar som kan bli följden av anslutning till kraftfullt bredband. Det man kan göra är att:

- Arrangera möten för informationsspridning i de områden på landsbygden som har låg anslutning till befintliga bredbandsnät
- Stödja enskilda hushåll som vill samla ihop efterfrågan av intresserade hushåll i sina områden.
- Uppmuntra boende och företag att gemensamt fråga ledningsägare om möjligheten att få ett erbjudande om kraftfullt bredband,
- Stödja initiativ att starta fiberföreningar.

Det finns webbaserade verktyg där man kan visualisera efterfrågan för att öka viljan hos hushållen ansluta sig till befintliga och planerade utbyggnader och att beställa bredbandstjänster.

På Byanätsforums hemsida (www.byanatsforum.se) finns objektiv information om bredbandsutbyggnad.

Regionalt ansvar: UBit-gruppen bör fortsätta att samordna genomförandet av inspirations- och informationsmöten för ökad bredbandsutbyggnad både i landsbygd och inom tätorter.

Lokalt ansvar: Kommunerna bör stödja genomförandet av inspirations- och informationsmöten för ökad bredbandsutbyggnad, både på landsbygden och i tätorterna.

Nationellt ansvar: Bredbandsforum och Byanätsforum är två nationellt verkande organisationer som jobbar med efterfrågeskapande åtgärder.

9 Behov av mer statligt stöd efter 2025

På grund av det framgångsrika arbetet med fiberföreningar i Västra Götalands län har det skapats en betydande efterfrågan på höghastighetsbroadband via fiberanslutning till många hushåll. Kopplat till detta finns också stora behov av offentligt stöd i kommersiellt svåra områden. Stödet från PTS går bara att söka fram till 2025. Vilket läge och vilka behov som kommer att finnas då, samt om vi då kommer att ha uppnått de nationella och regionala bredbandsmålen, är för tidigt att uttala sig om nu.

UBits uppfattning från år 2020 var att det då fattades 500 – 700 miljoner kronor i stöd för att fibrera resten av Västra Götaland. Under 2020 och 2021 har det tillförts 137 miljoner kronor i stöd. resterande behov för de fyra åren 2022 – 2025 skulle alltså vara 363 – 563 miljoner, eller 91 – 141 miljoner kronor per år. En sådan tilldelning verkar osannolik. Men man kan också tänka sig att snittkostnaden per byggnad skulle kunna minska genom att de dyraste anslutningarna genomfördes med någon mobil- eller satellitbaserad teknik som blir billigare än att bygga med fiber.

Regionalt ansvar: Länet bör synliggöra behovet av mera statliga pengar för bredbandsutbyggnad. Om sådana medel tillförs ska länet verka för att sådana medel tillgängliggörs.

Lokalt ansvar: Bistå länet i att sammanställa de behov och den efterfrågan som finns.

Nationellt ansvar: Stödet från PTS finns fram till 2025. PTS beräknar att de hittills aviserade stödmedlen fram till och med 2025 kommer att räcka för att nå två av de tre bredbandsmålen för 2025.

10 Införande av Wifi Hotspots

Många kommuner har etablerat områden av fritt mobilt bredband via Wifi, så kallade Wifi Hotspots, i tätorter för att ge besökare och invånare tillgång till bredband. Detta är också ett sätt att avlasta mobilnäten, speciellt vid större evenemang. SKL har tagit fram riktlinjer för hur kommuner kan utforma wifi-punkter utan att på otillbörligt sätt konkurrera med marknadens aktörer². EU har också infört ett stöd till kommuner som vill etablera publikt wifi i ett program kallat Wifi4EU. Några kommuner i regionen har sökt och fått medel på detta sätt, men sedan inte fullföljt sina planer.

Utbyggnaden av 5G kan innebära att behovet av Wifi Hotspots kommer att minska.

Regionalt ansvar: Lyfta fram och sprida information om hur man inför publika Wifi Hotspots på ett korrekt sätt, inte minst vid nya utlysningar inom programmet Wifi4EU.

Lokalt ansvar: Kommunerna kan förbättra bredbandsmöjligheterna för boende och besökare genom att upprätta gratis Wifi Hotspots på strategiska platser enligt SKL:s riktlinjer och enligt gällande lagstiftning.

Nationellt ansvar:

² http://skl.se/download/18.9f425ef147b396d467bd845/1408972669714/Erbjuda_tradlost_internet_gratis_PM.pdf

11 Mobilt bredband längs kollektivtrafikstråk

Ett politiskt mål på regional nivå är att öka intresset för och nyttjandet av kollektivtrafik. Det är viktigt för ökad hållbar utveckling i länet. Ett av sätten att uppnå detta är att ge resenärerna bättre möjligheter än idag att utnyttja digitaliseringens möjligheter både för privat och för professionellt bruk under resorna. Västtrafik jobbar med frågan, men arbetet går bara långsamt framåt på grund av svårigheter att välja vilken teknik som bör användas. Flera statliga utredningsuppdrag har lagts ut på PTS, men detta har snarast ökat förvirringen om vad som gäller. Några av uppdraget är slutrapporterade, men det återstår flera.

Regionalt ansvar: Utbyggnad och utveckling av bättre bredbandsmöjligheter vid hållplatser och i fordon tillhörande kollektivtrafiken är ett viktigt regionalt ansvar.

Lokalt ansvar: Bistå länet och informera om var efterfrågan och områden med dålig täckning finns.

Nationellt ansvar: Vidmakthålla att täckningskartor från mobilleverantörerna är korrekta och uppdaterade. PTS utredningar om bättre mobiltäckning på tågen leder förhoppningsvis till en ökad standardisering av vilka tekniker som bör användas och vilka åtgärder som tågföretagen kan genomföra för att förbättra upplevelsen för resenärerna.

12 Yttäckande mobilt bredband i hela länet

Förbättrad mobil bredbandstäckning över hela länets yta skulle skapa goda förutsättningar för mobilitet för både medborgare, näringsliv och besökare.

Utbyggnaden av 5G bör innebära en förbättring av framför allt prestanda i mobilnäten, men även en något större mobiltäckning på landsbygden. Anledningen till detta är att både 2G och 3G kommer att fasas ut av de större mobiloperatörerna fram till 2025. De frekvenser så då blir tillgängliga kommer att användas för 5G. Eftersom 5G använder radiospektrum mer effektivt än 2G och 3G kan man räkna med en viss förbättring av täckningen på respektive frekvens.

Mobil yttäckning mäts numera årligen och redovisas i PTS mobil- och bredbandskartläggning. Liksom för fast bredband har förbättringar skett de senaste åren, särskilt för högre hastigheter. Enligt den senaste kartläggningen från oktober 2021 har regionen en yttäckning på 99 % av mobilt bredband med hastigheten 10 Mbit/s. För 30 Mbit/s är yttäckningen dock endast 39 %.

Regionalt ansvar: Kartläggning av bristande täckning för mobilt bredband kan göras tillsammans med kommunerna. Sådana mätningar bör dock vänta tills 5G blir mer utbyggt eftersom nätens prestanda kommer att förändras de närmaste åren.

Lokalt ansvar: Förbättring av förutsättningarna för mobilt bredband inom kommunerna kan förbättra mobiloperatörernas möjligheter att nå ut på ställen med sämre kundunderlag.

Nationellt ansvar: Vidmakthålla att täckningskartor från mobilleverantörerna är korrekta och uppdaterade.

13 Samhällsmaster

Det finns fortfarande många områden i länet med dålig mobiltäckning. Det gäller både för fast mobilanvändning till hushåll dit det är orimligt dyrt att dra fiber och för rörlig mobiltelefoni. I samtal med mobiloperatörerna hävdar de att utbyggnaden av antalet mobilmaster i stort sett är klar på landsbygden i Sverige. De områden som har dålig täckning är helt enkelt inte lönsamma att bygga ut på grund av för dåligt trafikunderlag. Men det bor ändå rätt många personer i dessa områden. Det finns också vägar där många färdas i områden med dålig mobiltäckning.

En god mobiltäckning på landsbygden är viktig, inte minst av följande skäl:

1. Hushållen och näringslivet på landsbygden ska ha samma förutsättningar att verka som om de vore placerade i tätbebyggda områden
2. Näringsidkare inom skog och jordbruk har särskilt stora behov av att ha god täckning inom sina arbetsområden
3. Besöksnäringen är beroende av att kunna erbjuda god mobiltäckning till turister och andra besökare
4. Bra täckning för blåljusmyndigheterna är mycket viktigt vid olyckor och andra särskilda händelser.
5. Man ska kunna hålla igång ett mobilsamtal eller en surfsession under tiden som man åker bil eller med kollektivtrafiken även på landsbygden.

En möjlighet att åstadkomma en bättre täckning är att med offentliga medel etablera master, försörja dem med el och fiber och sedan avtala med mobiloperatörerna att sätta upp sina celler där. En begränsning är att detta stöd bara bör tas i anspråk i områden där det inte finns täckning med mobilt bredband med hastigheten 10 Mbit/s.

Genom en bättre kartläggning över platser som i dagsläget saknar god mobiltäckning är det möjligt för kommunerna att på eget initiativ och med stöd från VGR, bygga så kallade "samhällsmaster" d v s själva masten inklusive anslutning till elkraft och fiber. Dessa samhällsmaster måste sedan vara tillgängliga och öppna för samtliga teleoperatörer att installera mobilceller och egen transmissionsutrustning vid.

Kostnaden för att förbättra och förtäta mobilnäten blir därigenom lägre för teleoperatörerna vilket gynnar ytterligare etablering av infrastruktur i kommersiellt mindre attraktiva områden. Utplacering av samhällsmaster är också en åtgärd för att säkerställa att det finns ett fungerande trådlöst nät i händelse av olyckor och andra extraordinära händelser.

För att förbättra yttäckningen ingår numera i VGR:s bredbandsstöd möjligheten att ge stöd för etableringen av samhällsmaster. Formerna för detta är liknande regelverket för stamnätsutbyggnad.

De flesta stödansökningarna till det regionala bredbandsstödet de senaste åren har avsett just samhällsmaster.

Regionalt ansvar: Stöd till samhällsmaster bör finnas kvar i det regionala bredbandsstödet så länge de avsatta pengarna räcker.

Lokalt ansvar: Kommunerna ansvarar för att identifiera platser där täckningen av mobilt bredband för boende och besökare är dålig. Kommunerna kan då verka för uppförandet av samhällsmaster. Detta förbättrar mobiloperatörernas möjligheter att nå ut på ställen med sämre kundunderlag.

Information om mobil bredbandstäckning finns dels i form av kartor på mobiloperatörernas egna webbsidor, dels i tabellform kommunvis i PTS bredbandskartläggning. Verktyg för att ta reda på täckningen lokalt finns från bolag som är specialiserade på den här typen av mätningar.

Nationellt ansvar: Regeringen har ett ansvar att se till att det finns ett tydligt regelverk för offentligt stöd till samhällsmaster. Det måste finnas möjligheter att främja den typen av initiativ utan att påverka konkurrenssituationen negativt för marknadens aktörer.

Information om mobiltäckning finns numera årligen redovisat i PTS bredbandskartläggning.